

TURECKO

- Státní zřízení: konstituční republika (v praxi silně centralizovaná)
- Hlavní město: Ankara
- Počet obyvatel: 84,1 milionů
- Rozloha: 783 562 km²
- Složení obyvatelstva: Turci (~70-75 %), Kurdi (~19 %)
- Převládající náboženství: islám
- Politická situace: Vláda dlouhodobě omezuje nezávislost médií, opozice i soudnictví, a země čelí napětí kvůli potlačování kurdských politických stran a občanských svobod.
- Ekonomika: Potýká se s vysokou inflací, oslabenou měnou a nestabilitou, což snižuje životní úroveň a zvyšuje sociální nerovnosti, i když země zůstává regionálně významnou díky průmyslu, zemědělství a strategické poloze.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU, SHROMAŽĎOVÁNÍ A MÉDIA

Podle Amnesty dochází v Turecku dlouhodobě k potlačování svobody projevu, zejména od pokusu o puč v roce 2016. Novináři*ky, lidskoprávní aktivisté*ky, právníci*čky i akademici*čky čelí stíháním za „propagandu terorismu“, „urážku prezidenta“ nebo „šíření dezinformací“. Turecko patří mezi země s nejvyšším počtem uvězněných novinářů*ek na světě a opoziční média čelí uzavírání, cenzuře nebo převzetí státními strukturami. Demonstrace jsou často rozpouštěny policií, někdy s použitím nepřiměřené síly.

POLITICKÁ OPOZICE, JUSTICE A SVÉVOLNÁ VĚZNĚNÍ

Amnesty upozorňuje na politicky motivovaná zadržení členů opozice, zejména prokurdské HDP. Mezinárodně známé případy zahrnují dlouhodobé věznění Selahattina Demirtaše a obránců lidských práv, jako je Osman Kavala. Právní systém je podle Amnesty ovlivňován politickými tlaky, soudní procesy trvají roky a obvinění bývají založena na vágních a nejasných ustanoveních trestního zákoníku. Náhodné masové čistky ve státní správě, armádě a školství po roce 2016 vedly k propuštění nebo zatčení tisíců lidí bez spravedlivého procesu.

MENŠINY, PRÁVA KURDŮ A GENDEROVÁ ROVNOST

Kurdská menšina čelí výrazným omezením politické, kulturní i jazykové autonomie. Amnesty dokumentuje zneužívání protiteroristických zákonů proti kurdským politikům, novinářům i obyčejným občanům. Ženy čelí vysoké míře genderově podmíněného násilí; odchod Turecka od Istanbulské úmluvy v roce 2021 zhoršil ochranu žen před domácím násilím a vraždami. LGBTQ+ komunity se potýkají s rostoucí diskriminací, zákazem Pride pochodů a policií, která často používá nepřiměřenou sílu.

NÁSILÍ, BEZPEČNOSTNÍ OPERACE A OZBROJENÉ KONFLIKTY

Amnesty upozorňuje na porušování práv během vojenských operací Turecka v Sýrii a Iráku, kde jsou zaznamenány případy mimosoudních zabití, mučení nebo nelegálních přesunů civilistů. V rámci vnitřní bezpečnosti se objevují případy špatného zacházení s vězni, používání mučení během výslechů a omezení přístupu právníků k klientům.

KLIMATICKÁ SITUACE

Turecko čelí rostoucímu suchu, vlnám veder a častějším lesním požárům. Amnesty zdůrazňuje, že klimatická opatření nejsou dostatečná a že environmentální aktivisté, kteří kritizují rozšiřování uhelných dolů nebo nelegální těžbu, čelí zastrašování a trestnímu stíhání. Zranitelné skupiny, zejména venkovské oblasti a chudí obyvatelé, jsou dopady klimatických změn postiženi nejvíce.